

Centrum voor Onderzoek van het Wetenschappelijk Onderwijs
aan de
Universiteit van Amsterdam

OVERLEG EN ZEGGENSCHAP
aan de
UNIVERSITEIT VAN AMSTERDAM

Voorlopige rapportering van enkele onderzoekresultaten.

Amsterdam
juni 1969

K.Kolthoff
B.Wilbrink
A.J.J.Willemsen

SAMENVATTING EN CONCLUSIES

Het Centrum voor Onderzoek van Wetenschappelijk Onderwijs heeft in het begin van dit jaar een enquête onderzoek verricht over overleg tussen studenten en docenten, zoals dat binnen de verschillende studierichtingen plaatsvindt en over de invloed van het bestuur en de verschillende geledingen van de Universiteit van Amsterdam. De resultaten geven een beeld van de feiten, meningen en attitudes ten aanzien van deze onderwerpen vóór het begin van het overleg over de bestuursstructuur, de massa vergaderingen, en de bezettingsacties.

Voor het onderzoek werden steekproeven getrokken uit de studenten van alle studierichtingen (respons 1890) de wetenschappelijke staf (r. 98) en de hoogleraren en lectoren (r. 111). Tevens werden alle deelnemers van de verschillende groepen aan het overleg geënuquêteerd. Respons: studenten 102, stafleden 48, hoogleraren en lectoren 32.

Het totale aantal teruggezonden bruikbare vragenlijsten bedraagt daarmee 67% van de verzonden formulieren. Het rapport bevat een voorlopige rapportering van een deel van de thans beschikbare resultaten. De vermelde resultaten en conclusies mogen beschouwd worden als geldig voor de groepen, waaruit de steekproeven getrokken zijn.

1. Resultaten van overleg

De meerderheid der studenten in de meeste studierichtingen is van mening dat het overleg dat binnen de studierichtingen gevoerd wordt geen verbetering brengt in een positie van gedwongen afzijdigheid en afhankelijkheid. Stafleden, hoogleraren en lectoren en studenten-overleggers zijn in tegenstelling tot de studenten achterban zelf, in grote meerderheid van mening dat dit wel het geval is.

De studenten achterban is bovendien van mening dat zij het overleg onvoldoende kunnen beïnvloeden.

2. Invloed van de verschillende geledingen

Op de vraag hoeveel invloed, naar de mening van de 6 groepen geënuquêteerden, de verschillende geledingen, hebben op de gang van zaken aan de universiteit, blijkt dat hoogleraren en het presidium de meeste invloed hebben, gevolgd door respectievelijk curatoren, wetenschappelijke staf, studenten, en technisch- en administratief personeel. Studenten en staf wensen veranderingen in deze situatie. In hun ogen dient het bestuur - curatoren en presidium - aanzienlijk minder invloed te krijgen terwijl de invloed van wetenschappelijke staf en studenten evenredig moeten toenemen. Voor de studenten is dit nog duidelijker dan voor de staf. De hoogleraren wensen in de bestaande hiërarchie weinig verandering.

3. Meebeslissen binnen de Studierichting

Van de geënquêteerde groepen hebben de studenten zelf duidelijk de verst gaande verlangens ten aanzien van de zeggenschap in zaken die zich binnen hun studierichting afspelen. In verreweg de meeste zaken, waarover vragen zijn gesteld (zie onder) wensen zij tenminste mee te beslissen op paritaire basis. De staf-overleggers delen deze mening, zei het op wat minder punten. Hoogleraren en lectoren en staf-achterban zijn van mening dat in het merendeel der zaken de beslissing aan de docenten voorbehouden dient te blijven, al of niet na de studenten te hebben gehoord.

Voor alle groepen tezamen kan een rangorde worden opgesteld voor de gebieden, waarop studenten een bepaalde mate van inspraak zouden moeten hebben. Relatief de meeste zeggenschap zouden studenten moeten hebben in de methoden van onderwijs vervolgens in procedures die met beoordeling en selectie te maken hebben, inclusief numerus fixus kwesties en de beoordeling voor het toekennen van een beurs en allerlei organisatorische regelingen in verband met de studie, daarna volgt de inhoud van het studieprogramma en de vakken zelf en tenslotte benoemings- en beheerskwesties.

4. Enkele alternatieven voor bestaand overleg

Mogelijke alternatieven voor of naast bestaande overlegvormen, die de laatste tijd veelvuldig naar voren zijn gebracht zijn:

massa vergaderingen met openbare discussies, leidend tot besluitvorming, kleine onderwijs- en onderzoek-eenheden met gedecentraliseerde democratische besluitvorming; het afdwingen van veranderingen door middel van college staking en bezetting. Over massa vergaderingen en college staking en bezetting bestaan grote verschillen tussen studenten, staf en hoogleraren: ongeveer de helft der studenten is voor massavergaderingen, de staf is er in meerderheid, de hoogleraren in grote meerderheid tegen. Van de student-overleggers is bijna de helft voorstander van staking en bezetting bij onwil van docenten, hun achterban is in dit opzicht minder radicaal; 1/3 is voor. Staf en hoogleraren zijn hier in meerderheid tegen. De gedecentraliseerde democratische besluitvorming in kleine groepen blijkt bij alle groepen meerderheid van voorstanders te vinden.

Conclusie

/heid

De conclusie die uit het gepresenteerde materiaal getrokken kan worden is, dat de ontevreden/van de studenten, zoals die zich recentelijk heeft ontladen in acties zoals de bezetting van het Maagdenhuis, niet plotseling uit de lucht is komen vallen en zich ook niet beperkt tot de vaak genoemde "kleine minderheid". De indruk van het tegengestelde kan zijn ontstaan ten gevolge van het grote verschil in de opvatting of de waarneming van grote groepen studenten over hun eigen positie binnen hun studierichting en de universiteit als geheel, en de wijze waarop de meeste docenten, en soms ook hun eigen vertegenwoordigers die situatie zien. Deze verwijdering wordt nog in de hand gewerkt door de geringe invloed die de studenten-achterban, naar eigen zeggen, op het gevoerde overleg heeft.

De studenten, als groep, wensen deze positie te verwisselen voor een waarbij zij veel meer zeggenschap krijgen over hun studie: - vrijwel evenveel als hun docenten. Zij zijn daarbij in grote getale bereid tot radicale acties.

Men hoeft geen profeet te zijn om, alleen al op grond van onze onderzoeksgegevens, te voorzien dat deze acties er zullen komen. Tenzij van de kant van docenten en bestuur de uit het onderzoek gebleken verschillen in geneigdheid studenten mee te laten beslissen over universitaire aangelegenheden, drastisch verkleind worden.

1. Inleiding

Overleg tussen verschillende geledingen aan de universiteiten en hogescholen en zeggenschap van studenten in universitaire aangelegenheden zijn sinds enkele jaren actuele zaken. Sinds enkele maanden beheersen zij het merendeel van de discussie over het wetenschappelijk onderwijs.

Aan het begin van dit jaar besloot het Centrum voor Onderzoek van het Wetenschappelijk Onderwijs een onderzoek te doen ter inventarisatie van feiten, meningen en attitudes betreffende overleg en zeggenschap binnen de Universiteit van Amsterdam.

Het onderzoek beperkte zich om praktische redenen tot de min of meer geïnstitutionaliseerde vormen van overleg tussen studenten en docenten binnen de studierichtingen.

Dit omvat het overleg in studieraden, studiecommissies, sommige faculteitsvergaderingen e.d., dat in de meeste studierichtingen sinds kortere of langere tijd gaande is.

Daarnaast zijn enkele gegevens verzameld over de positie van het bestuur en de verschillende geledingen.

Het verzamelen van de onderzoekgegevens d.m.v. een schriftelijke enquête gebeurde in februari, dat wil zeggen nog voordat het overleg over de bestuursstructuur van de Universiteit en de openbare discussies daarover goed en wel op gang waren en voor de ontwikkelingen die leidden tot de bezetting van Aula en Maagdenhuis. Men kan de gerapporteerde gegevens dus beschouwen als een afspiegeling van de situatie, waaruit de genoemde ontwikkelingen voortkwamen. Een opinie-onderzoek onder studenten door het Sociologisch onderzoekcentrum, gehouden na de bezetting van het Maagdenhuis en onlangs in voorlopige vorm gepubliceerd, bevat gegevens met betrekking tot de situatie thans.

Het onderzoek richtte zich op al diegenen die direct bij het onderwijs betrokken zijn en op hun vertegenwoordigers in het overleg in bovenbedoelde zin.

Aan de volgende personen werd een enquête-formulier toegestuurd:

- a) alle studenten-overleggers (132)
- b) alle wetenschappelijke staf-overleggers (74)
- c) alle hoogleraren- en lectoren-overleggers (51)
- d) een steekproef uit de studenten-achterban uit elke studierichting, t.w. 125 personen uit elke studierichting met meer dan 125 studenten; kleinere studierichtingen werden in z'n geheel aangeschreven.

- e) een steekproef uit de wetenschappelijke staf, voorzover niet bij het overleg betrokken, van 150 personen.
- f) een steekproef uit hoogleraren en lectoren, voorzover niet bij het overleg betrokken, van 154 personen.

In de vragenlijst werden de volgende onderdelen opgenomen:

- 1) een vijftal vragen over de mate waarin het overleg profijt oplevert voor de studie-situatie van de individuele student,
- 2) een aantal vragen over de veronderstelde en de gewenste invloed van de verschillende geledingen aan de Universiteit,
- 3) een lijst met onderwerpen die in het overleg aan de orde kunnen komen met de vraag aan te geven in welke mate studenten daarover mee moeten kunnen beslissen of er in gekend moeten worden,
- 4) een peiling van de attitude t.o.v. het gevoerde overleg,
- 5) diverse enquetevragen en persoonlijke gegevens,
- 6) voor overleggers:

een aantal vragen over het verloop en de inhoud van het overleg.

Bij deze voorlopige rapportering zijn de resultaten van 11 kleine studierichtingen waarvan de respons beneden de 50% bleef, buiten beschouwing gelaten. De respons over de 23 studierichtingen waarvan de gegevens hier vermeld worden bedraagt 67%.

Wij hebben ons bij het rapporteren van de resultaten beperkt tot de gegevens van de eerste 3 genoemde vragenlijsten (individueel profijt, invloed, medebeslissing)/Deze gegevens waren, in de gerapporteerde vorm, het snelst voorhanden en geven tevens een enigszins gespreid beeld van het onderzoek. Een uitvoeriger bewerking en rapportering, waarbij ook het bestaan van onderlinge verbanden tussen de verschillende uitkomsten zal worden onderzocht, volgt later. De in de tekst vermelde resultaten en conclusies mogen beschouwd worden als geldig voor de groepen, waaruit de steekproeven getrokken zijn.

2. Resultaten van overleg

Men kan stellen, dat het overleg tussen studenten en docenten, zoals dat in de studierichtingen plaatsvindt, geslaagd is in de mate waarin de studenten uit naam waarvan of ten behoeve waarvan het gevoerd wordt, er iets aan hebben.

Met betrekking tot een aantal volgens de onderzoekers belangrijke aspecten werden hierover voor de studenten-achterban de volgende vragen geformuleerd:

/ en enkele van de enquêtevragen.

TABEL I
 Percentages van antwoorden
 op de vragen 1 t/m 5

	1. ja	nee	g.m.	2. ja	nee	g.m.	3. ja	nee	g.m.	4. ja	nee	g.m.	5. ja	nee	g.m.	aantal respon- denten
economie	23	37	34	53	19	44	41	49	34	48	27	38	61	53	37	80
medici jnen	61	59	51	35	67	52	46	43	57	42	57	51	33	34	48	95
rechten	23	37	34	53	19	44	41	49	34	48	27	38	61	53	37	72
psychologie	16	4	15	12	14	4	13	8	9	10	16	11	6	13	22	84
wis-/natuurk.	61	59	51	35	67	52	46	43	57	42	57	51	33	34	48	111
politologie	23	37	34	53	19	44	41	49	34	48	27	38	61	53	37	102
scheikunde	44	41	49	34	53	19	44	41	49	34	48	27	38	61	53	100
nederl.-M.O.	23	37	34	53	19	44	41	49	34	48	27	38	61	53	37	70
sociologie	61	59	51	35	67	52	46	43	57	42	57	51	33	34	48	96
soc.geografie	23	37	34	53	19	44	41	49	34	48	27	38	61	53	37	87
biologie	16	4	15	12	14	4	13	8	9	10	16	11	6	13	22	81
nederlands	61	59	51	35	67	52	46	43	57	42	57	51	33	34	48	67
frans	23	37	34	53	19	44	41	49	34	48	27	38	61	53	37	93
andragogie	16	4	15	12	14	4	13	8	9	10	16	11	6	13	22	75
pedagogie	61	59	51	35	67	52	46	43	57	42	57	51	33	34	48	60
duits-M.O.	23	37	34	53	19	44	41	49	34	48	27	38	61	53	37	86
engels	16	4	15	12	14	4	13	8	9	10	16	11	6	13	22	71
tandheelk.	61	59	51	35	67	52	46	43	57	42	57	51	33	34	48	67
geschiedenis	23	37	34	53	19	44	41	49	34	48	27	38	61	53	37	77
actuar.wetensch.	16	4	15	12	14	4	13	8	9	10	16	11	6	13	22	78
klassieke talen	61	59	51	35	67	52	46	43	57	42	57	51	33	34	48	72
theologie	23	37	34	53	19	44	41	49	34	48	27	38	61	53	37	72
pharmacie	16	4	15	12	14	4	13	8	9	10	16	11	6	13	22	72
gew.gemidd.stud.	38	69	78	50	15	14	31	15	13	6	2	6	61	83	81	1896
staf	12	15	8	50	15	14	31	15	13	6	2	6	61	83	81	98
hoogl.+lect.	38	69	78	50	15	14	31	15	13	6	2	6	61	83	81	111
studenten	12	15	8	50	15	14	31	15	13	6	2	6	61	83	81	102
staf	38	69	78	50	15	14	31	15	13	6	2	6	61	83	81	45
hoogl.+lect.	12	15	8	50	15	14	31	15	13	6	2	6	61	83	81	32
overleggers	38	69	78	50	15	14	31	15	13	6	2	6	61	83	81	102

1. Heeft U het gevoel, dat U door het gevoerde overleg zelf meer bij de gang van zaken in de (sub)faculteit betrokken bent?
2. Bent U door het overleg beter op de hoogte van besluiten en plannen in de (sub)faculteit m.b.t. Uw studie?
3. Zijn door het overleg de mogelijkheden om Uw eigen wensen binnen de studie te realiseren vergroot?
4. Geeft het overleg U het gevoel, dat U minder direct afhankelijk bent van beslissingen van individuele docenten?
5. Bent U van mening, dat U voldoende mogelijkheid hebt om het overleg te beïnvloeden?

Voor de student-overleggers en de hoogleraren en wetenschappelijke staf werden deze vragen analoog geformuleerd, bijv. "Heeft U het gevoel, dat de studenten door het gevoerde overleg zelf meer bij de gang van zaken in de (sub)faculteit betrokken zijn?"

Tabel I geeft de resultaten in percentages van de vragen 1 t/m 5 voor de studenten-achterban van de 23 studierichtingen, het totaal-gemiddelde over deze studierichtingen* en de percentages van de overige groepen.

Bezien wij de resultaten voor de zes geënqueteerde groepen dan blijkt, wanneer wij de antwoorden "geen mening" buiten beschouwing laten:

1. De meerderheid van de studenten - achterban is van mening, dat het overleg in hun studierichting voor hen niet heeft geleid tot grotere betrokkenheid bij de gang van zaken, grotere realiseerbaarheid van eigen wensen binnen de studie, geringere afhankelijkheid van beslissingen van individuele docenten.

Driekwart dergenen die een mening uitspraken vonden bovendien, dat zij onvoldoende mogelijkheid hadden om het overleg te beïnvloeden.

Wat de informatie over plannen en besluiten betreft, is een (kleine) meerderheid positief in zijn oordeel.

2. Alle groepen, behalve de studenten-achterban zelf, zijn in (vaak zeer grote) meerderheid, positief gestemd t.a.v. hetgeen volgens hen in het overleg op deze punten voor de studenten werd bereikt.

Dit geldt ook en met name voor de student-overleggers.

* Bij berekening van dit gemiddelde werd een correctie toegepast voor de verschillende grootte van de studierichtingen.

3. Wanneer men de resultaten van de studierichtingen afzonderlijk bekijkt, vallen daarin vooral de enorme verschillen in oordeel op, op alle vijf vragen: in sommige studierichtingen treft men drie-maal zoveel positieve antwoorden aan dan in andere. Deze gegevens zullen vooral van praktische betekenis kunnen zijn voor het overleg binnen de afzonderlijke studierichtingen.

Conclusie.

Voor de meeste studenten en in de meeste studierichtingen blijkt het bestaande overleg niet te voldoen als middel om verandering te brengen in een positie van gedwongen afzijdigheid en afhankelijkheid. Stafleden, hoogleraren en lectoren en student-overleggers blijken hier een veel rooskleuriger kijk op te hebben dan de studenten zelf. Deze groepen blijken dus slecht op de hoogte van wat er in dit op-zicht onder de studenten leeft. Neemt men daarbij in aanmerking, dat zoveel studenten tevens van mening zijn, dat zij het overleg on-voldoende kunnen beïnvloeden, dan kan ten aanzien van de onderhavige punten bovendien van een kloof tussen vertegewoordigers en achterban gesproken worden. Deze situatie belooft weinig voor het nut van toekomstige overlegresultaten in de ogen van de studenten-achterban. Uit de resultaten van het overleg, zoals dat bij enkele studierich-tingen functioneert (bijv. psychologie, frans, geschiedenis, theo-logie) blijkt, dat het overleg soms tot positieve resultaten leidt.

3. Invloed van de verschillende geledingen

Met betrekking tot alle universitaire geledingen (curatoren, presi-dium, hoogleraren en lectoren, stafleden, studenten en administra-tief en technisch personeel) werd de vraag gesteld: "Hoeveel invloed hebben naar Uw indruk de volgende groepen in het algemeen op de gang van zaken aan de Universiteit van Amsterdam"

Met de cijfers 1 tot en met 5 kon men per geleding aangeven of men van mening was dat deze resp. "weinig" (1), "enige" (2), "nogal wat" (3), "veel" (4) of "zeer veel" invloed" (5) heeft.

Op analoge wijze werd vervolgens gevraagd hoeveel invloed dezelfde geledingen volgens de geënqueteerde zouden behoren te hebben.

De formulering van deze vraag is wellicht weinig specifiek, maar de resultaten zijn o.i. bruikbaar als globale weergave van de waarge-nomen en gewenste invloed.

*Ontleend aan C.J.Lammers, Studentenvakbeweging en universitaire democratie. Amsterdam 1968.

TABEL II

Gemiddelden van de invloed toegekend
aan de verschillende geledingen

	ACHTERBAN			OVERLEGGERS			
	stud.	staf	hoogl.+ lect.	stud.	staf	hoogl.+ lect.	
	N 1880	98	111	102	48	32	
curatoren	3.42	3.42	3.48	3.65	3.27	3.57	waarge- nomen invloed
presidium	3.83	4.12	3.97	4.14	4.20	4.00	
hoogl.+ l.	4.15	4.29	3.74	4.02	4.18	3.50	
stafleden	2.63	2.26	2.58	2.31	2.31	2.54	
studenten	1.67	1.67	1.89	1.68	1.71	1.92	
adm.+techn personeel	1.30	1.45	1.36	1.17	1.24	1.27	
curatoren	2.49	2.82	3.47	2.30	2.70	3.13	gewen- ste invloed
presidium	3.01	3.53	3.89	2.89	3.34	3.61	
hoogl.+ l.	3.76	3.97	3.85	3.60	3.80	3.58	
stafleden	3.55	3.71	3.32	3.65	3.74	3.34	
studenten	3.47	3.15	2.59	3.62	3.22	2.81	
adm.+techn personeel	1.78	2.22	1.90	2.15	2.11	1.66	

Om technische redenen beperken wij ons in deze voorlopige verslaggeving tot een aantal conclusies, die op grond van eenvoudige bewerkingen thans kunnen worden getrokken.

Tabel II geeft een overzicht van de "gemiddelde invloed", die door de verschillende geledingen wordt waargenomen, resp. gewenst.

Er moet op gewezen worden, dat slechts een vergelijking van de gemiddelden in verticale richting (beoordeling door dezelfde groep) zonder meer mogelijk is; vergelijking van beoordelingen van een geleding door verschillende groepen (horizontaal) zijn, tot nadere bewerking, riskant.

Op grond van verticale vergelijking* zijn de volgende (statistisch significante) verschillen gevonden:

1. Door zowel studenten (overleggers en achterban) als stafleden (overleggers en achterban) worden veranderingen gewenst in de mate van invloed van alle geledingen, en wel een vermindering van invloed voor curatoren, presidium en hoogleraren en een vermeerdering van invloed voor stafleden, studenten en administratief en technisch personeel,
2. Er konden in de beoordeling door de hoogleraren (zowel overleggers als achterban) geen verschillen worden vastgesteld in waargenomen en gewenste invloed van curatoren, presidium en hoogleraren.

Stafleden, studenten en personeel behoren ook volgens de hoogleraren significant meer invloed te hebben.

Het is mogelijk een rangorde op te stellen van de invloed die door de ondervraagde groepen aan de geledingen wordt toegekend.

In tabel III zijn deze rangorden, zowel voor de waargenomen als voor de gewenste invloed, opgenomen. De geënquêteerde hoogleraren komen in deze tabel **niet** voor, omdat hierin veel onduidelijke relaties voorkomen. Voor zover er wel conclusies te trekken zijn gebeurt dit in de tekst. De verschillen in rang zijn statistisch significant. Alle mogelijke vergelijkingen van de rangposities van de geledingen, zoals die uit de beoordeling door iedere groep respondenten resulteren, kunnen hier wel getrokken worden. De belangrijkste conclusies die getrokken kunnen worden zijn:

* Niet de verschillen tussen de gemiddelden, maar die tussen de frequentieverdelingen zijn getoetst.

TABEL III

Rangorde van waargenomen en gewenste
invloed, toegekend door studenten en staf.

	Achterban		Overleggers	
	waargenomen	gewenst	waargenomen	gewenst
studenten	hoogleraren	hoogleraren	pres./hoogl.	hoogl./w.staf/stud.
	presidium	wet.staf	curatoren	presidium
	curatoren	studenten	wet.staf	curatoren
	wet.staf	presidium	studenten	techn.adm.pers.
	studenten	curatoren	t.& a.pers.	
	t.& a.pers.	t.& a.pers.		
staf	pres./hoogl.	hoogleraren	pres./hoogl.	hoogl./w.staf
	curatoren	wet.staf	curatoren	presidium
	wet.staf	presidium	wet.staf	studenten
	studenten	studenten	studenten	curatoren
	t.& a.pers.	curatoren	t.& a.pers.	techn.-adm.pers.
		t.& a.pers.		

1. De rangorde van de geledingen, naar de invloed zoals die wordt waargenomen, blijkt voor alle groepen vrijwel gelijk uit te vallen: hoogleraren, vrijwel steeds samen met het presidium, bovenaan en daaronder achtereenvolgens curatoren, wetenschappelijke staf, studenten en technisch en administratief personeel. Voor de geënquêteerde hoogleraren is dit ook bij benadering vast te stellen.
2. De volgende verschuivingen van waargenomen naar wenselijk geachte invloed treden op:
 - de hoogleraren blijven, naar de wens van staf en studenten, bovenaan staan;
 - curatoren zakken bij staf en studenten van een derde naar een vijfde plaats;
 - het presidium behoort volgens staf en studenten van een gedeelde eerste of een tweede plaats naar een middenpositie te zakken;
 - de studenten-achterban laat zichzelf van de vijfde naar de derde positie stijgen, de studenten-overleggers vinden dat de studenten zelfs samen en gelijkkelijk met staf en hoogleraren de meeste invloed moeten hebben;
 - de staf laat de studenten van de vijfde naar de vierde plaats stijgen;
 - zowel in de ogen van de studenten als van de staf zelf dient de staf te stijgen van een vierde naar de tweede of gedeelde eerste plaats;
 - uit de oordelen van de hoogleraren valt niet duidelijk op te maken hoe de onderlinge positie van hoogleraren, presidium en curatoren en staf gezien of gewenst worden. Wel is duidelijk, dat in de ogen van de hoogleraren de studenten op de vijfde plaats blijven staan.
 - de invloed van het technisch en administratief personeel op de gang van zaken wordt door alle groepen het kleinst geacht en volgens alle groepen hoeft er geen verandering te komen in hun relatieve positie.

Concluderend kan worden gezegd, dat de vergelijking van de rangorde gegevens een bevestiging en verscherping van het eerder beschreven beeld geven: er bestaat bij studenten en staf een duidelijke wens naar meer invloed van beide geledingen op de gang van zaken aan de universiteit, naast of direct onder de hoogleraren. De bestuursorganen, curatoren en presidium, dienen hun leidende positie prijs te geven. Bij de hoogleraren is in veel geringere mate sprake van behoefte aan verschuiving van invloed. Zij wensen in meerderheid samen met het bestuur bovenaan te blijven staan en zien staf, studenten en personeel - in die volgorde - onder zich.

TABEL IV

Mediane zeggenschap gewenst
door de verschillende groepen.

(verkorte formulering)	Achterban			Overleggers		
	stud.	staf	hoogl. + 1.	stud.	staf	hoogl. + 1.
1. de vakken in het studie- programma	3,5+	2,6	2,2	3,8	3,4	2,3
2. inhoud van vakken en te bestu- deren literatuur	3,3	2,3	2,1	3,8	3,2	2,1
3. onderwerpen van scripties werkstukken e.d.	4,2	2,3	2,2	4,4	3,9	2,4
4. zwaarte van programma en onderdelen	3,7	2,7	2,3	3,9	3,6	2,3
5. keuze van onderwijsmethode	4,0	3,5+	2,8	4,1	3,9	3,4
6. wijze waarop bestaande colle- ges, practica etc. gegeven worden	4,0	3,4	3,0	4,2	4,0	<u>3,5</u>
7. invoeren van nieuwe onderwijs- technieken	3,9	3,3	2,8	4,0	3,8	3,2
8. regelingen m.b.t. studieduur	3,9	2,8	<u>2,5</u>	3,9	3,6	3,0
9. regelingen van tentamen- en examendata	4,2	3,5+	2,5+	4,0	3,6	3,5+
10. vaststellen van college- en practicumrooster	3,7	2,8	2,7	3,8	3,4	3,1
11. toelatingsregelingen voor practica, werkgroepen, e.d.	3,7	2,5-	2,4	4,0	3,0	2,6
12. al of niet instellen van numerus fixus	4,2	3,7	2,9	4,3	3,8	3,2
13. invoeren van objectieve studie-toetsen	3,9	3,3	2,6	4,0	3,8	2,9
14. beoordelingsmaatstaven voor tentamens, examens, etc.	3,4	2,2	2,0	3,7	3,0	2,2
15. normen voor advisering m.b.t. toekenning van beurzen	3,9	3,6	2,8	3,9	3,8	<u>2,5</u>
16. benoeming van hoogleraren	2,9	1,8	1,4	3,3	2,8	1,4
17. aanstellen van medewerkers	2,7	1,6	1,4	3,2	2,5-	1,3
18. aanschaffing van instrumenten, apparaten, etc.	2,5-	1,7	1,5+	2,9	<u>2,5</u>	1,4
19. verdeling geld over afde- lingen, onderzoeken of personen	2,5+	1,6	1,2	3,2	2,6	1,3
20. bijdrage (sub)faculteit aan ontwikkelingsplan	3,6	2,3	2,2	3,7	<u>3,5</u>	2,3
21. keuze van onderzoekprojecten (sub)fac. of instituut	3,7	2,2	1,8	3,8	3,1	1,9

- betekent: afgerond naar boven

+ betekent: afgerond naar beneden

— (onderstreept) betekent: exact op de klassegrens

4. Meebeslissen binnen de studierichting.

Aan de bij het onderzoek betrokken groepen werd gevraagd welke mate van zeggenschap studenten binnen de studierichting dienen te hebben. De vragen 1 t/m 4 hebben betrekking op de inhoud van de studie, de vragen 5 t/m 7 op de onderwijsmethoden, de vragen 8 t/m 11 op regelingen betreffende de studie-organisatie, de vragen 12 t/m 15 op selectie en beoordeling, de vragen 16 en 17 op aanstelling en benoeming van hoogleraren en medewerkers, de vragen 18 t/m 21 op kwesties van beheer en beleid.

Bij elk punt kan een keuze worden gemaakt uit één van de volgende antwoordmogelijkheden:

- studenten hoeven er niet in gekend te worden (1)
- (sub) faculteit/docenten beslissen na overleg met studenten (2)
- studenten moeten meebeslissen, met een minderheid van studenten in het overleg (3)
- idem, met evenveel studenten als docenten in het overleg (4)
- idem, met een meerderheid van studenten in het overleg (5)
- de beslissing berust bij de studenten (6)

Tabel IV geeft een overzicht van de mediane beantwoording.

De mediaan is het punt ter weerszijde waarvan precies 50% van de antwoorden vallen. Daarbij wordt het antwoord 3 ("meebeslissen met een minderheid van studenten in het overleg") gerekend te liggen tussen 2,5 en 3,5, het antwoord 4 tussen 3,5 en 4,5, en wanneer de mediaan, bijvoorbeeld, precies op de klassegrens 2,5 valt betekent dit, dat exact de helft van de respondenten 2 of lager heeft gekozen, de andere helft 3 of hoger. Meestal valt de mediaan niet op de klassegrens. Hij wordt dan door interpolatie bepaald. Zo betekent de mediaan 2,8, dat het aantal antwoorden 1 plus het aantal antwoorden 2 plus drietiende van het aantal antwoorden 3, de helft van de gegeven antwoorden uitmaakt.

Uit tabel IV komen de volgende punten naar voren:

1. Er bestaan op vrijwel alle punten waarvoor de mate van gewenste zeggenschap voor studenten is gepeild, duidelijke en consistente verschillen tussen de groepen. Op grond daarvan kan de volgende rangorde worden opgesteld, waarbij de eerste groep - de studenten-overleggers, de meeste, de laatste groep - de hoogleraren - achterban - de minste zeggenschap aan de studenten wil toekennen.

1. studenten-overleggers
2. studenten-achterban
3. staf-overleggers
- 4 en 5. staf-achterban en hoogleraren-overleggers
6. hoogleraren-achterban

Bij iedere groep blijken dus de overleggers meer zeggenschap voor de studenten te wensen dan door hun eigen achterban wordt gewild.

2. Wat deze rangorde inhoudt kan nader geïllustreerd worden aan het volgende:
 - minstens de helft van de studenten, achterban en overleggers, wil op resp. 15 en 17 van de 21 punten van potentiële medezeggenschap tenminste meebeslissen op paritaire basis; bij de staf-overleggers geldt dit voor de helft van de punten;
 - zowel van de staf-achterban als van de hoogleraren, achterban en overleggers, vinden minstens de helft het wenselijk, dat op ruim de helft van de punten de docenten beslissen na de studenten gehoord te hebben of zelfs zonder hen erin gekend te hebben.
 - alleen bij de hoogleraren zien wij medianen beneden 1,5 n.l. bij de achterban, 4 bij de overleggers. Dit betekent dus dat minstens de helft vindt dat studenten op de betrokken punten in het geheel niet in de zaak gekend hoeven worden. Het betreft hier in alle gevallen kwesties van benoeming en beheer.
3. Op grond van de gegevens van tabel IV kan ook een globale rangorde worden opgesteld voor de zeggenschap die de groepen per onderwerp wenselijk achten. Deze rangorde blijkt voor de zes groepen de zelfde te zijn:
 1. onderwijsmethoden (vr. 5 t/m 7)
 - 2 en 3. beoordeling (inclusief numerus fixus en normen voor beurzen) en regelingen (vr. 12 t/m 15 en 8 t/m 11)
 4. inhoud van de studie (vr. 1 t/m 4)
 - 5 en 6. benoemingen en beheer (vr. 15,16 en 18 t/m 21).

5. Alternatieven voor bestaand overleg.

Van de enquêtevragen, die gesteld zijn over diverse onderwerpen, hebben wij van een drietal de resultaten geproduceerd. Zij hebben betrekking op alternatieven voor of naast bestaande overlegvormen. Als zodanig zijn voorgelegd in onderstaande formulering:

1. Georganiseerde openbare discussies, waaraan iedereen binnen de (sub) faculteit kan deelnemen, leidend tot besluitvorming.
2. Gedecentraliseerde democratische besluitvorming binnen kleine groepen die zich met gezamenlijke onderzoeken of onderwijsge-
deelten bezighouden.

TABEL V

Percentages van antwoorden over
massavergaderingen, besluitvorming in kleine groepen
en collegestaking en bezetting.

massavergaderingen					N
	voor	tegen	neutr.	g.m.	
stud.-achterb.	55	24	18	2,5	1918
staf -achterb.	24	57	14	4	100
hoogl.+l.-achterb.	9	73	14	2	114
stud.-overl.	50	25	20	4	103
staf -overl.	29	58	12	0	48
hoogl.+l.-overl.	18	68	12	3	34
kleine groepen					N
stud.-achterb.	55	16	21	7	
staf.-achterb.	61	14	18	6	100
hoogl.+l.-achterb.	48	17	19	11	114
stud.-overl.	55	16	20	9	103
staf -overl.	65	21	8	6	48
hoogl.+l.-overl.	56	24	12	9	34
staking en bezetting					N
stud.-achterb.	33	43	20	2	
staf -achterb.	18	62	16	3	100
hoogl.+l.-overl.	7	70	19	5	114
stud.-overl.	48	22	28	2	103
staf -overl.	21	44	33	2	48
hoogl.+l.-overl.	11	66	17	6	34